
2. CONTEXT EUROPEU DE FP INICIAL

2. CONTEXT EUROPEU DE FP INICIAL

2.1. ELS BENEFICIS DE LA FORMACIÓ PROFESSIONAL EUROPEA

L'educació i la formació tenen un paper essencial en l'Estratègia de Lisboa per al creixement i el treball. Així mateix, constitueixen un element clau per assolir els objectius que preveu la Comissió Europea per a l'any 2020.

El 8 de juliol de 2009 la Comissió Europea va emetre un llibre verd, *Fomentar la mobilitat en la formació de los jóvenes*, una consulta oberta i pública per potenciar la mobilitat dels joves a Europa.

En aquest llibre verd, se subratlla la importància de la mobilitat dels joves:

«La mobilitat en la formació, és a dir, la mobilitat transnacional a fi d'adquirir noves competències, constitueix una de les maneres principals de millorar l'ocupabilitat futura i el desenvolupament personal, especialment en el cas dels joves. A més a més, les empreses reconeixen i valoren aquests beneficis. Els europeus amb experiències de mobilitat a la joventut són més proclius a la mobilitat en la seva vida posterior com a treballadors. La mobilitat en la formació ha tingut un paper important per aconseguir que els sistemes educatius i de formació professional, i també les institucions, siguin més oberts, europeus i internacionals, més accessibles i eficients. Així mateix, reforça la competitivitat europea, en contribuir a crear una societat de coneixement intensiu, de manera que ajuda a assolir els objectius establerts en l'Estratègia de Lisboa per al creixement i l'ocupació².

»En el context de la crisi econòmica internacional actual, la Comissió ha destacat la importància de les inversions en educació i formació. Així mateix, ha assenyalat que, si bé en aquestes circumstàncies pot sorgir la temptació de destinar els recursos educatius a altres activitats, precisament en èpoques de dificultat econòmica cal salvaguardar les inversions en el saber i les competències.³

»La mobilitat en la formació també té altres característiques positives. Per exemple, pot ajudar a lluitar contra els riscos d'aïllacionisme, proteccionisme i xenofòbia que tendeixen a sorgir en èpoques de crisi econòmica. Pot contribuir a promoure un sentit més profund de la identitat i la ciutadania europees entre els joves. Impulsa la circulació de coneixements, la qual cosa és imprescindible per a una Europa futura del coneixement.⁴»

A la UE hi ha una llarga tradició de foment de la mobilitat en la formació, mitjançant diferents programes i iniciatives, especialment el Programa d'Aprenentatge Permanent corresponent al període 2007-2013. Els objectius principals d'aquest programa són contribuir al desenvolupament de la Comunitat Europea com a societat del coneixement, amb un desenvolupament econòmic sostenible, més i millors oportunitats laborals i una cohesió social superior, i alhora millorar la protecció del medi ambient per a les generacions futures.

El Programa d'Aprenentatge Permanent permet que els individus, en qualsevol moment de la vida, busquin oportunitats de formació estimulants arreu d'Europa. Hi ha quatre subprogrames dedicats a diferents etapes de l'educació i la formació, i que suposen la continuació de programes anteriors:

² Llibre verd: *Fomentar la mobilitat en la formació de los jóvenes*. http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc/mobility/com329_en.pdf

³ *Op. cit.*

⁴ *Op. cit.*

2. CONTEXT EUROPEU DE FP INICIAL

Comenius⁵: «Pretén fomentar entre els joves i el personal docent el coneixement i la comprensió de la diversitat de cultures, llengües i valors europeus. Ajuda els joves a adquirir les aptituds bàsiques per a la vida i les competències necessàries per al seu desenvolupament personal, el seu futur laboral i la ciutadania activa.»

Erasmus⁶: «S'ha convertit en el motor de la modernització de l'educació Superior a Europa i ha inspirat la creació del Procés de Bolonya. L'objectiu general del programa és la creació d'una Zona Europea d'Educació Superior i fomentar la innovació arreu d'Europa. El programa pretén expandir les seves accions de mobilitat encara més al llarg dels properes anys, a fi d'assolir els 3 milions d'estudiants Erasmus abans de 2012.»

Leonardo da Vinci⁷: «El programa finança un ampli ventall d'accions, especialment iniciatives transfrontereres; projectes de cooperació per desenvolupar i estendre la innovació, i xarxes temàtiques. Així mateix, la població beneficiària del programa és variada: des de persones en pràctiques fins a ciutadans ja presents al mercat laboral; també s'adreça a professionals de la FP i a organitzacions privades o públiques actives en aquest camp.»

Grundtvig⁸: «Pretén proporcionar als adults eines per millorar els seus coneixements i aptituds, perquè tinguin sempre la preparació mental apropiada i siguin potencialment més atractius per al mercat laboral. No només cobreix l'alumnat d'educació d'adults, sinó també el professorat, el personal de formació i educació i les entitats que subministren aquests serveis. Inclou organitzacions guia, serveis d'informació, institucions directives i altres actors que intervenen en l'aprenentatge permanent en els contextos local, regional i nacional, com ara ONG, empreses, grups de voluntariat i centres de recerca.»

En alguns països comunitaris, la mobilitat en la formació també té el suport dels fons estructurals.

«A més a més, la Comissió Europea ha contribuït al desenvolupament de diverses eines destinades a facilitar la mobilitat, com ara els documents Europass, el Sistema Europeu de Transferència i Acumulació de Crèdits (ECTS) en l'educació superior, el Suplement Europeu al Títol, el Marc Europeu de Qualificacions per a l'Aprenentatge Permanent, el Sistema Europeu de Crèdits per a l'Educació i Formació Professionals (ECVET), el passaport per a la joventut Youthpass, la xarxa europea Euraxess, la Directiva sobre visats per a estudiants i els actes jurídics entorn de l'anomenat "visat científic".⁹»

«En conjunt, els programes, instruments i iniciatives actuals sobre mobilitat s'adrecen a diferents grups de joves europeus. No obstant això, la mobilitat encara és l'excepció, i no la regla, i hi accedeixen més fàcilment uns grups determinats, com els estudiants universitaris, que uns altres, com els alumnes o aprenents d'una formació professional, que han de fer front a molts obstacles pràctics.¹⁰»

⁵ Programa d'Aprenentatge Permanent (en anglès): http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-programme/doc84_en.htm

⁶ Programa d'Aprenentatge Permanent (en anglès): http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-programme/doc80_en.htm

⁷ Programa d'Aprenentatge Permanent (en anglès): http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-programme/doc82_en.htm

⁸ Programa d'Aprenentatge Permanent (en anglès): http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-programme/doc86_en.htm

⁹ Llibre verd, «Fomentar la movilidad en la formación de los jóvenes» (en castellà): http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc/mobility/com329_es.pdf

¹⁰ *Op. cit.*

2. CONTEXT EUROPEU DE FP INICIAL

Els reptes derivats dels canvis demogràfics, juntament amb la necessitat de l'actualització i el desenvolupament periòdics de les competències de les persones, i d'estar al dia de les circumstàncies econòmiques i socials canviants, exigeixen l'adopció de l'enfocament basat en l'aprenentatge permanent, i també sistemes educatius i formatius més fàcils d'adaptar a aquests canvis i més oberts al món sencer. Actualment, la mobilitat en la formació és més aviat una excepció. Ha de convertir-se, però, en una característica natural de la identitat europea, i també una oportunitat aprofitable per a la població jove europea. Així podrà arribar a ser un factor important a l'hora de garantir la competitivitat i solidaritat futures de la Unió Europea.

En un context d'educació i formació, la mobilitat és força diferent dels altres tipus de mobilitat. Es tracta, fonamentalment, d'un exercici pedagògic: és una eina utilitzada per generar determinats tipus d'aprenentatge de naturalesa afectiva o cognitiva en l'agent. Les pràctiques a l'estranger poden ser un mitjà per assolir una entesa intercultural, aprendre a viure junts en pau a Europa i a la resta del món i desenvolupar un sentiment de «ciutadania europea».

Els avantatges de la mobilitat per a cada agent es detallen molt clarament l'enquesta MoVE-iT de la Comissió Europea:

«**Per a l'empresariat**, les pràctiques transnacionals en FP Inicial poden ser un instrument per desenvolupar les aptituds i competències de futurs empleats, i també un instrument per estimular la internacionalització. Les pràctiques transnacionals poden contribuir a desenvolupar aptituds i competències (internacionals) dels futurs empleats, que són importants per treballar bé al mercat internacional, i també per al desenvolupament econòmic a Europa. Aquestes aptituds inclouen, entre d'altres: aprendre a aprendre, processar informació, capacitats decisores, aptituds per a la comunicació i els idiomes, pensament creatiu i capacitat de resolució de problemes, autogestió i desenvolupament de la personalitat, i flexibilitat¹¹.»

«Els beneficis de les pràctiques transnacionals per a l'empresariat no només tenen a veure amb el desenvolupament d'aptituds de futurs empleats, tot i que (els empresaris) acostumen a considerar-ho el benefici més important. Els altres beneficis per a l'empresariat són:

- experiències multiculturals valuoses i una mà d'obra potencialment més internacionalitzadora;
- adquisició d'un toc internacional al si de l'empresa;
- nous impulsos, idees i coneixement d'altres mercats;
- possibilitat que l'alumnat aportï nous punts de vista i nous mètodes (de treball);
- millors progressos lingüístics de la plantilla;
- més consciència cultural i comprensió dels processos tècnics;
- millora del perfil i l'atractiu del sector concret¹².»

¹¹ Estudi sobre els obstacles per a la mobilitat transnacional amb què topa l'alumnat en pràctiques i altres joves en l'educació professional inicial, i sobre maneres per superar-los, també anomenat projecte MoVE-iT. Abril de 2007: http://ec.europa.eu/education/more-information/doc/moveitsum_en.pdf

¹² Op. cit.

2. CONTEXT EUROPEU DE FP INICIAL

«Beneficis de la mobilitat internacional en FP Inicial des del punt de vista de les institucions de FP Inicial:

La mobilitat transnacional pot contribuir a millorar l'atractiu de la FP Inicial en general, i el sistema de formació en centres de treball en particular, tant en l'àmbit del sistema de FP Inicial com en el de les institucions de FP Inicial i programes de FP Inicial separats.

En oferir la possibilitat de fer pràctiques transnacionals, es pot millorar el perfil de les institucions de FP Inicial com a tals i el de programes determinats, perquè siguin més atractius. A més a més, la possibilitat de pràctiques transnacionals enriqueix els programes de FP Inicial.

Estratègies i polítiques d'internacionalització proactives:

» Moltes institucions de FP estableixen partenariats amb institucions similars d'altres països, a fi de posar en marxa projectes de mobilitat. Si les primeres experiències són positives, la col·laboració sol continuar. Per a les institucions de FP, aquest és sovint el primer pas vers el procés d'internacionalització, en què la direcció assumeix la importància de la cooperació internacional que, al seu torn, és el primer pas vers el desenvolupament de polítiques i estratègies d'internacionalització més àmplies per a la mateixa institució.¹³»

«Per a professors i formadors, i també per als tutors de les empreses d'acollida, l'arribada de la mobilitat representa un repte per desenvolupar aptituds (educatives) lingüístiques i interculturals.

El resultat d'aquestes experiències pot ser doble:

- Una implicació superior amb els aspectes d'origen de la mobilitat: motivar i preparar els agents en FP Inicial per emprendre unes pràctiques transnacionals;
- Adquisició pròpia de mobilitat, mitjançant oportunitats com el programa Leonardo da Vinci, per fer estades a l'estranger¹⁴.»

Beneficis de la mobilitat internacional en FP Inicial des del punt de vista dels agents en la FP Inicial:

«Desenvolupament d'una triple competència: El mèrit de la mobilitat internacional rau, en primer lloc i principalment, en el desenvolupament de la ciutadania europea per part de agents individuals en FP Inicial i la seva adquisició d'aptituds professionals, internacionals i personals. Més concretament, es tracta d'aptituds professionals, aptituds internacionals i aptituds i competències personals.

Beneficis segons els agents en FP Inicial:

- més consciència cultural;
- més capacitat lingüística;
- més autoconfiança;
- desig de tornar-hi;
- comprensió d'altres països europeus;

¹³ *Op. cit.*

¹⁴ Estudi sobre els obstacles per a la mobilitat transnacional amb què topa l'alumnat en pràctiques i altres joves en l'educació professional inicial, i sobre maneres per superar-los, també anomenat projecte MoVE-iT. Abril de 2007:

http://ec.europa.eu/education/more-information/doc/moveitsum_en.pdf

2. CONTEXT EUROPEU DE FP INICIAL

- aptituds comunicatives millorades;
- relacions laborals;
- relacions personals;
- més motivació per acabar els estudis;
- més interès per altres persones;
- confiança que afavoreixi les oportunitats professionals;
- més coneixement professional¹⁵.»

La mobilitat internacional de l'alumnat pot aportar un seguit de **beneficis a la societat en general**. La mobilitat i la possibilitat de la ciutadania europea de desplaçar-se pels països es valora positivament, com un gran avantatge i benefici de la Unió Europea. Tot i així, el percentatge de treballadors i estudiants de FP Inicial que recorren a la mobilitat i a les pràctiques en centres de treball encara és molt reduït. L'augment de la mobilitat contribueix a promocionar i mantenir l'entesa i el respecte entre la ciutadania de la UE. Més endavant, contribuirà a assolir una mobilitat laboral superior, amb la qual cosa s'incrementarà la flexibilitat del mercat de treball europeu. L'augment de la participació de l'alumnat en la mobilitat en FP Inicial contribuiria a la cohesió social i l'entesa mútua, en una societat caracteritzada per una composició multicultural i multiètnica superior.

La mobilitat en la formació té un paper important perquè els sistemes i institucions educatius i formatius siguin més oberts, europeus, internacionals, accessibles i eficaços. Així mateix, pot reforçar la competitivitat d'Europa, tot contribuint a construir una societat d'alt nivell de coneixements, que contribueixi a assolir els objectius establerts en l'Estratègia de Lisboa per al creixement i l'ocupació.

2.2. NECESSITAT DE FORMACIÓ EN CENTRES DE TREBALL PER A L'ALUMNAT DE FP INICIAL

La formació en centres de treball és un element bàsic de l'educació i formació professionals, atès que es tracta d'un model estructurat per a l'adquisició de coneixements en un entorn laboral. La mobilitat en la formació incrementa les possibilitats de trobar feina, a més de millorar l'adaptabilitat de l'estudiant. L'experiència adquirida en un entorn cultural diferent estimula l'alumnat, el fa ser més flexible i l'ajuda a adaptar-se millor a la feina. Així mateix, contribueix a la seva independència i maduresa.

Al seu torn, les empreses s'enfronten a la necessitat d'una mà d'obra qualificada amb aptituds diversificades, que influeix en el rendiment, les funcions i les activitats econòmiques de l'organització: desenvolupament tecnològic, internacionalització i noves tecnologies.

«El dret a la mobilitat arreu de les fronteres nacionals és una de les llibertats fonamentals que la UE atorga a la seva ciutadania¹⁶.» La mobilitat contribueix a l'adquisició d'idiomes i a trencar les barreres entre persones de diferents nacionalitats. La mobilitat també és decisiva en l'intercanvi d'experiències i coneixements entre institucions educatives i empreses, de manera que les segones esdevenen més competitives i innovadores.

Les activitats de mobilitat de la UE se centren a promoure la voluntat de mobilitat, principalment —però no exclusivament— les accions de mobilitat en virtut del Programa d'Aprenentatge Permanent i altres programes administrats per la DG d'Educació i Formació.

¹⁵ *Op. cit.*

¹⁶ Informe del Fòrum d'Experts d'Alt Nivell sobre Mobilitat: *Making learning mobility an opportunity for all.*

2. CONTEXT EUROPEU DE FP INICIAL

2.3. PROJECTES EUROPEUS RELACIONATS

L'economia internacional exigeix unes indústries cada cop més competitives, que necessiten treballadors innovadors amb aptituds i experiència internacionals. Així, el Programa d'Aprenentatge Permanent defineix com a prioritat per al període 2009-2011 l'expansió de la mobilitat en la formació a Europa i arreu del món. Hi ha la necessitat de millorar la mobilitat, tant pel que fa a la quantitat com a la qualitat, en el context europeu; per tant, les institucions de la UE estan molt interessades a assolir aquest objectiu.

Amb aquesta finalitat, la Unió Europea publica documents, estudis i recomanacions. Així mateix, dóna suport a diferents projectes en què els actors de la mobilitat s'esforcen al màxim per millorar la mobilitat europea.

En aquest sentit, el projecte Q-Placements, atès que es tracta d'una iniciativa de transferència d'innovació Leonardo da Vinci, reuneix la informació sobre mobilitat europea que podria ser útil per al públic lector del manual de Q-Placements.

Tal com consta en el llibre verd de la Comissió, *Fomentar la movilidad en la formación de los jóvenes*, «al gener de 2008, la Comissió Europea va crear el Fòrum d'Experts d'Alt Nivell, amb la missió d'estudiar com podria ampliar-se la mobilitat, no només en el sector universitari, sinó també entre els joves en general. En l'informe presentat al juny de 2008, el Fòrum instava que la mobilitat en la formació esdevingués la norma, i no l'excepció, entre els joves europeus. Al juliol de 2008, en la comunicació titulada «Agenda social renovada: oportunitats, accés i solidaritat a l'Europa del segle XXI», es va afirmar que la Comissió continuarà desenvolupant una «cinquena llibertat», tot eliminant obstacles per a la lliure circulació de coneixements i promovent la mobilitat de grups específics com els joves. Així mateix, es va indicar que era previst elaborar un Llibre Verd sobre aquest tema l'any 2009¹⁷.»

Segons les conclusions del Consell dels Representants dels Governos dels Estats Membres, que es van reunir al si del Consell del 21 de novembre de 2008 sobre mobilitat juvenil, el Consell convida els Estats Membres i la Comissió a diverses mesures per a la millora de la mobilitat¹⁸.

A més a més, al llarg dels darrers anys, el Parlament Europeu ha creat una línia pressupostària específica per potenciar la mobilitat.

«A fi de trobar solucions innovadores per incrementar la mobilitat transnacional en FP Inicial —quantitativament i qualitativament—, l'any 2005 el Parlament Europeu va crear una línia específica pressupostària i la va posar a disposició de la Comissió Europea, amb l'objectiu de finançar accions innovadores relacionades amb el tema. Arran d'una de les iniciatives que en va sorgir, dotze projectes pilot han rebut beques de la Comissió Europea els anys 2007-8, a fi

¹⁷ Llibre verd, *Fomentar la movilidad en la formación de los jóvenes* (en castellà): http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc/mobility/com329_es.pdf

¹⁸ «Conclusiones del Consejo y de los Representantes de los Gobiernos de los Estados miembros, reunidos en el seno del Consejo, el 21 de noviembre de 2008» (en castellà): <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:320:0006:0009:ES:PDF>

2. CONTEXT EUROPEU DE FP INICIAL

d'identificar i desenvolupar solucions innovadores, en particular per promocionar la mobilitat individual i a llarg termini de persones en pràctiques i altres joves en FP Inicial¹⁹.»

Arran d'aquesta iniciativa del Parlament Europeu, es van posar en marxa 12 projectes i 3 estudis que aportaven informació útil sobre mobilitat europea.

Trobareu més informació sobre els resultats d'aquests 12 projectes a http://ec.europa.eu/education/vocational-education/doc/mobilityguide_en.pdf (en anglès).

Els tres estudis són els següents:

MoVE-iT:

Estudi sobre la superació dels obstacles a la mobilitat dels aprenents i joves en educació i formació professionals; les darreres novetats als estats membres i les solucions als esculls.

http://ec.europa.eu/education/more-information/doc/moveitsum_en.pdf

Reflector:

Centrat en la relació entre un sistema de transferència de crèdits europeu per a FP (ECVET) i els diferents sistemes de certificació als estats membres.

http://ec.europa.eu/education/pdf/doc144_en.pdf

Connexion:

Centrat en les relacions entre l'ECVET i l'oferta de FP Inicial, pràctiques incloses, i viabilitat d'utilització de les eines de l'ECVET.

http://ec.europa.eu/education/pdf/doc171_en.pdf

El manual de Q-Placements també subratlla algunes de les pràctiques més interessants i útils per als actors de la mobilitat, que poden ser fonts d'informació excel·lents i pautes per adoptar a l'hora de gestionar les mobilitats.

Xarxa Euronaver:

La plataforma Euronaver equipa organismes intermediaris perquè exerceixin d'estructures de suport per a les pimes, mitjançant el subministrament d'informació i eines en nou idiomes. La plataforma proporciona als organitzadors de la mobilitat accés als coneixements i les experiències més innovadors, i els introdueix en una ampla xarxa i base de dades d'altres actors de la mobilitat d'arreu d'Europa²⁰.

En trobareu més informació a: <http://www.euronaver.net/en/home.html>

¹⁹ «Tools and good examples of practice for organising transnational mobility in IVET» (en anglès), EAC/44/06, Support for Mobility, novembre de 2008: http://ec.europa.eu/education/vocational-education/doc/mobilityguide_en.pdf.

²⁰ «Tools and good examples of practice for organising transnational mobility in IVET» (en anglès), EAC/44/06, Support for Mobility, novembre de 2008: http://ec.europa.eu/education/vocational-education/doc/mobilityguide_en.pdf.

2. CONTEXT EUROPEU DE FP INICIAL

The Placement Contract Customizer:

Es tracta d'una eina web que pot generar contractes individualitzats per a pràctiques a l'estranger. L'han desenvolupat conjuntament experts en temes legals i professionals de la mobilitat. Els usuaris hi introdueixen informació sobre les pràctiques (p., ex., tipus de pràctiques, país d'origen i destinació, durada, edat de l'agent i sector d'activitat). L'eina genera un esborrany de conveni de pràctiques que inclou tots els temes importants relatius a la legislació nacional i internacional²¹.

En trobareu més informació a: <http://www.european-mobility.eu/>

i2i: Internship to Industry:

En el marc del projecte i2i, es van desenvolupar manuals web per assegurar tot el procés de formació en centres de treball, des de la preparació fins al moment d'admissió a les pràctiques. Els manuals ajuden als centres educatius, les empreses, les organitzacions d'intercanvi i els agents. També contenen una llista de formularis, plantilles i enllaços útils.

En trobareu més informació a: <http://www.internship2industry.eu/>.

Ap n' go:

Ap n' go és una plataforma en què l'alumnat pot formular una sol·licitud de pràctiques a l'estranger, i les empreses interessades a acollir joves en pràctiques poden descriure els seus requisits. A través del lloc web, s'associen els uns amb els altres²².

En trobareu més informació a: <http://www.ap-and-go.eu>.

APIK (Auslandpraktika- interkulturelle kompetenz):

APIK ajuda les empreses alemanyes a enviar els seus empleats i persones en pràctiques a altres països, perquè amplii horitzons quant a mètodes de treball, i també aptituds personals i competències interculturals.

En trobareu més informació a: www.apik-sachsen.de

Training without borders:

Una xarxa de formadors en mobilitat a les cambres de comerç i indústria i les cambres de feines qualificades i petits negocis d'Alemanya. El seu objectiu és motivar les petites i mitjanes empreses i el seu personal en pràctiques perquè millorin les seves experiències professionals a l'estranger.

En trobareu més informació a: <http://www.mobilitaetscoach.de/>

²¹ Op. cit.

²² Op. cit.

2. CONTEXT EUROPEU DE FP INICIAL

Epte 6 (Estades en Pràctiques dels Tècnics de l'Espectacle):

Projecte promogut per l'Escola Superior de Tècniques de les Arts de l'Espectacle de l'Institut del Teatre, gestionat per la Diputació de Barcelona, a fi de promoure formació en centres de treball de 4 setmanes a teatres de diferents països europeus.

En trobareu més informació a: www.institutdelteatre.org

TACTIC:

Aquest consorci europeu per a pràctiques internacionals ha redactat un llibre que els usuaris registrats poden descarregar en diversos idiomes. Estableix la metodologia i els requisits mínims de qualitat per a la planificació de projectes de mobilitat internacional, la preparació, l'aplicació i la fi del projecte.

En trobareu més informació a: www.tactic.dep.net